

Rekomendacje dotyczące działalności placówek pobytu dziennego

W związku z umożliwieniem

- placówkom wsparcia dziennego,
- dziennym domom i klubom seniora,
- dziennym domom pomocy,
- środowiskowym domom samopomocy i klubom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- warsztatom terapii zajęciowej,
- podmiotom zatrudnienia socjalnego,

podjęcia realizacji zawieszonych zajęć/działalności w związku z przeciwdziałaniem szerzeniu się zakażeń SARS-CoV-2 przedkładamy rekomendacje dotyczące działalności ww. placówek.

Ostateczna decyzja w tym zakresie zależeć będzie od sytuacji epidemicznej i będzie podejmowana przez wojewodów po konsultacji z państwowymi wojewódzkimi inspektorami sanitarnymi.

W celu zapobiegania zakażeniom wirusem SARS-CoV-2 rekomenduje się:

W zakresie ogólnych warunków sanitarnych dla wszystkich rodzajów placówek pobytu dziennego:

1. Zapewnienie środków ochrony indywidualnej dla wszystkich pracowników. Rekomenduje się przede wszystkim osłonę ust i nosa (np. maseczki, przyłbice), a także rękawiczki jednorazowe, albo preparaty do dezynfekcji rąk oraz nienasiąkliwe fartuchy z długim rękawem, wiązane z tyłu (w ilości wystarczającej do użycia w razie potrzeby np. przy czynnościach pielęgnacyjnych).
2. Przeprowadzenie szkoleń dla pracowników placówki z zakresu zasad stosowania zasad bezpieczeństwa sanitarno – epidemiologicznego w bezpośredniej pracy z uczestnikami, przy prowadzeniu zajęć, wsparciu w trakcie pobytu w placówce, w szczególności przy wykonywaniu czynności pielęgnacyjnych.
3. Umieszczenie przy wejściu do budynku informacji o obowiązkowym dezynfekowaniu rąk przez osoby dorosłe i dzieci powyżej 6 r.ż. oraz myciu rąk wodą z mydłem przez dzieci poniżej 6. r.ż., a także umożliwienie przeprowadzenia dezynfekcji rąk poprzez

- wystawienie w dostępnym miejscu dozownika z płynem dezynfekcyjnym – środkiem na bazie alkoholu (min. 60%).
4. Opiekunowie odprowadzający uczestników zajęć mogą wchodzić do przestrzeni wspólnej placówki, zachowując zasady:
 - jeden opiekun z uczestnikiem,
 - dystans od kolejnego opiekuna z uczestnikiem min. 1,5 m,
 - opiekunowie powinni przestrzegać obowiązujących przepisów prawa związanych z bezpieczeństwem zdrowotnym obywateli (m.in. stosować środki ochronne: osłona ust i nosa, rękawiczki jednorazowe lub dezynfekcja rąk).
 5. Zaleca się umieszczenie w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych plakatów z zasadami prawidłowego mycia rąk, a przy dozownikach z płynem dezynfekującym do rąk instrukcji skutecznego odkażania rąk (w placówkach dla osób niewidomych należy zastosować inne formy komunikacji).
 6. Promowanie zasad higieny i umożliwienie ich realizacji poprzez:
 - promowanie i wspieranie wśród uczestników i pracowników higieny rąk, higieny oddychania, a także właściwej etykiety postępowania prewencyjnego;
 - włączenie do programów zajęć tematów dotyczących profilaktyki zdrowotnej, przestrzegania zasad higieny i bezpieczeństwa w trakcie pobytu w placówce i w środowisku zamieszkania, z wykorzystaniem form przekazu dostosowanych do wieku, możliwości poznawczych i ewentualnych trudności w percepcji;
 - konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony osobistej oraz mycia i dezynfekcji rąk, w tym przed i po kontakcie z uczestnikami, po kontakcie z zanieczyszczonymi powierzchniami lub sprzętem oraz po usunięciu środków ochrony osobistej;
 - zapewnienie środków dezynfekcji na bazie alkoholu (o min. 60% zawartości alkoholu) przy wejściu oraz w miarę możliwości dostępności mydła i bieżącej wody w każdym pomieszczeniu wspólnego użytku;
 - zachęcanie do częstego mycia rąk przy użyciu mydła i wody – zapewnienie obecności pracownika podczas dezynfekcji rąk środkami dezynfekcji na bazie alkoholu;
 - w miarę możliwości używanie osłony ust i nosa przez osoby prowadzące treningi/zajęcia oraz informowanie uczestników o powodach stosowania tego rozwiązania w sposób dla nich zrozumiały;
 - przy czynnościach pielęgnacyjnych w stosunku do uczestników używanie odpowiednich środków ochrony indywidualnej;
 - po użyciu środków ochrony indywidualnej jednorazowego użytku, należy je każdorazowo po użyciu wrzucić do dedykowanego, zamykanego pojemnika na odpady;

- zapewnienie odpowiedniej liczby zamykanych i opisanych pojemników na zużyte środki ochrony indywidualnej;
 - zakaz pozostawiania telefonów komórkowych na powierzchniach ogólnodostępnych.
7. Kierownik/dyrektor placówki pobytu dziennego powinien na bieżąco śledzić umieszczane na stronach internetowych Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia, wytyczne i zalecenia dotyczące epidemii SARS-CoV-2, w tym zasady bezpiecznego postępowania, a także aktualne przepisy prawa.
 8. Informowanie uczestników i pracowników o ryzyku, jakie niesie ze sobą nieprzestrzeganie zasad higieny i wskazówek Głównego Inspektora Sanitarnego w powyższym zakresie.
 9. W miarę możliwości, regularne i częste wietrzenie pomieszczeń.
 10. Regularne dezynfekowanie często używanych powierzchni użytkowych i wyposażenia wykorzystywanego do zajęć. W szczególności ważne jest:
 - regularne czyszczenie powierzchni wspólnych, w tym klamek drzwi i okien, poręczy, blatów, oparcie krzeseł, framug i skrzydeł drzwi, uchwytów,
 - dezynfekowanie powierzchni dotykowych jak słuchawka telefonu, klawiatura i myszka, włączniki światła,
 - w szczególności należy przeprowadzić takie działania po zakończeniu zajęć przez jedną grupę i przed rozpoczęciem zajęć przez drugą grupę uczestników.
 11. Należy zapewnić bieżące sprzątanie i dezynfekcję toalet – przynajmniej 4 razy dziennie.
 12. W przypadku uczestników korzystających z przedmiotów lub urządzeń wspomagających poruszanie się, jak wózki inwalidzkie, podpórki do chodzenia, kule, rekomenduje się uwrażliwienie tych osób na konieczność dbania o ich higienę, w tym dezynfekowanie miejsc z którymi stykają się dłonie, co najmniej 2 razy w ciągu pobytu w placówce oraz zapewnienie im pomocy w tych czynnościach.
 13. Jeżeli w placówce zapewnione jest wyżywienie dla uczestników:
 - wyłączenie źródełek i fontann wody pitnej, zapewnienie korzystania z innych dystrybutorów; zalecenia higieniczne w przypadku innych dystrybutorów wody zostały wskazane na stronie internetowej GIS;
 - przy organizacji żywienia, obok warunków higienicznych z zakresu bezpieczeństwa żywności, dodatkowo wprowadzenie zasad szczególnej ostrożności dotyczących zabezpieczenia epidemiologicznego pracowników, odległość stanowisk pracy, środki ochrony osobistej, płyny dezynfekujące do czyszczenia powierzchni i sprzętów. Szczególną uwagę należy zwrócić na utrzymanie wysokiej higieny, mycia i dezynfekcji stanowisk pracy, opakowań produktów, sprzętu kuchennego, naczyń stołowych oraz sztućców;
 - korzystanie z posiłków musi być bezpieczne, w miejscach do tego przeznaczonych.

Tam gdzie to ma zastosowanie - rekomenduje się zmianowe wydawanie posiłków, czyszczenie blatów stołów i poręczy krzeseł po każdej grupie;

- usunięcie dodatków (np. cukier, jednorazowe sztućce, wazoniki, serwetniki) z obszaru sali jadalnej;
 - wyłączenie z użycia przestrzeni samoobsługowych, w tym barów sałatkowych, bufetów oraz dozowników do samodzielnego nalewania napojów;
 - w przypadku gdy posiłki dostarcza zewnętrzny catering zalecane jest zapewnienie przez firmy cateringowe pojemników i sztućców jednorazowych. Po użyciu naczyń i sztućców jednorazowych należy je wrzucić do dedykowanego kosza na śmieci. Jeżeli jednakże posiłki dostarczane przez firmę cateringową są przywożone w pojemnikach zbiorczych, rozkładane na miejscu na talerze, i tam zapewnione zostały sztućce i naczynia wielorazowego użytku, to taki sposób podawania posiłków jest właściwy jeżeli w placówce:
 - naczynia i sztućce będą myte w zmywarce z dodatkiem detergentu, w temperaturze min. 60°C (zaleca się zmywarkę z funkcją wyparzania, a jeśli jej nie ma – wyparzanie gorącą wodą po myciu);
 - lub myte w gorącej wodzie z dodatkiem detergentu i wyparzane. Zasady dotyczące mycia zastawy stołowej w placówce są takie same jak opisane powyżej w przypadku przygotowywania (i podawania) posiłku na miejscu.
- 14.** Należy poinformować zarówno pracowników jak i uczestników, że do pracy i pobytu w placówkach przychodzić mogą jedynie osoby zdrowe, bez objawów wskazujących na możliwość wystąpienia choroby zakaźnej. W przypadku wystąpienia niepokojących objawów mogących wskazywać na infekcję dróg oddechowych, w tym w szczególności gorączkę, kaszel, należy pozostać w domu, nie przychodzić do pracy/ na zajęcia i skontaktować się telefonicznie z lekarzem w celu uzyskania teleporady medycznej.
- 15.** Uczestnicy lub opiekunowie oraz pracownicy powinni zostać poinformowani, że sygnałami, które wskazują na konieczność rezygnacji z pojawienia się w placówce i podjęcia kontaktu z lekarzem w formie teleporady są objawy infekcji, takie jak gorączka, katar, kaszel, bóle mięśni, ogólne złe samopoczucie.
- 16.** Rekomenduje się zobowiązanie uczestników lub opiekunów do przekazywania informacji o niepokojących objawach mogących wskazywać na infekcję SARS-CoV-2, każdorazowo, jeśli pojawią się one przed przyjęciem do placówki. Zobowiązanie to powinno mieć charakter podpisywanego własnoręcznie oświadczenia.
- 17.** Przed przystąpieniem do zajęć i wejściem do pomieszczeń placówki, w których przebywają inni uczestnicy i pracownicy, w przypadku każdej osoby rekomenduje się przeprowadzenie, za zgodą tej osoby, pomiaru temperatury za pomocą termometru bezdotykowego oraz kontrolę wizualną stanu zdrowia, pod kątem objawów infekcji.
- 18.** W przypadku osób dotkniętych alergią, gdzie reakcja na alergen może być podobna do objawów infekcji SARS-CoV-2, w szczególności jeśli chodzi o temperaturę, katar,

kichanie, rekomenduje się przedłożenie przez uczestników lub opiekunów stosownego zaświadczenia lekarskiego.

19. W przypadku wystąpienia u osoby niepokojących objawów sugerujących zakażenie SARS-CoV-2 należy niezwłocznie podjąć kroki mające na celu izolację tej osoby od innych osób przebywających w placówce (oddzielne pomieszczenie lub wydzielona powierzchnia zapewniająca odstęp od innych osób minimum 2 metry z każdej strony). Następnie należy dopilnować, aby osoba ta miała osłonę ust i nosa, jeśli to możliwe ze względu na jej stan zdrowia i możliwości psychoruchowe, zawiadomić rodzinę bądź osoby wskazane do kontaktu o zaistniałej sytuacji.
20. Rekomenduje się kontakt telefoniczny z lekarzem pierwszego kontaktu celem uzyskania teleporady medycznej.
21. W przypadku pogarszania się stanu zdrowia osoby, należy powiadomić pogotowie ratunkowe i poinformować o objawach. W przypadku wystąpienia u pracownika wykonującego swoje zadania na stanowisku pracy niepokojących objawów sugerujących zakażenie SARS-CoV-2, należy niezwłocznie odsunąć go od pracy i odesłać transportem indywidualnym do domu lub w przypadku gdy jest to niemożliwe, pracownik powinien oczekiwać na transport w wyznaczonym pomieszczeniu, w którym jest możliwe czasowe odizolowanie go od innych osób. Należy dokonać dezynfekcji pomieszczeń i sprzętów, z którymi kontakt miała osoba z podejrzeniem zakażenia.
22. Rekomenduje się ustalenie listy osób, z którymi podejrzewana o zakażenie osoba miała bezpośredni kontakt, a także miejsc/ pomieszczeń w których przebywała, celem gruntownego ich umycia i dezynfekcji.
23. Obszar, w którym poruszał się i przebywał zakażony pracownik lub uczestnik bezzwłocznie należy poddać gruntownemu sprzątnięciu, zgodnie z funkcjonującymi w podmiocie procedurami oraz zdezynfekować powierzchnie dotykowe (klamki, poręcze, uchwyty itp.) oraz zastosować się do indywidualnych zaleceń wydanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
24. W zakresie postępowania z odpadami – stosowanie Wytycznych w sprawie postępowania z odpadami wytwarzanymi w czasie występowania zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 i zachorowań na wywoływaną przez niego chorobę COVID-19 (<https://www.gov.pl/web/koronawirus/jak-postepowac-z-odpadami-w-czasie-epidemii-koronawirusa2>).

Placówki wsparcia dziennego

W zakresie organizacji placówki wsparcia dziennego:

1. Zalecenie, w miarę możliwości, zakazu wstępu na teren placówek wsparcia dziennego osobom, których obecność nie jest konieczna do zapewnienia ciągłości działalności placówki.
2. Przyporządkowanie, w miarę możliwości, stałych opiekunów i wychowawców do danej grupy.
3. Poinformowanie uczestników i ich rodzin/opiekunów oraz pracowników o nie przychodzeniu do placówki w sytuacji stwierdzenia u siebie niepokojących objawów choroby zakaźnej, kontakcie z osobą chorą, zakażoną, izolowaną lub kwarantannowaną. Ew. za zgodą mogą złożyć oświadczenie (ustne, pisemne).
4. Brak możliwości przyjęcia do placówki dzieci oraz podjęcia pracy w placówce przez pracowników, którzy w ciągu ostatnich 14 dni mieli kontakt z osobą, u której potwierdzono lub podejrzewa się zakażenie SARS-CoV-2, a także wszystkich osób wykazujących objawy infekcji dróg oddechowych.
5. W sali, w której przebywa grupa należy usunąć przedmioty i sprzęt, który nie można poddać czyszczeniu lub dezynfekować (np. pluszowe zabawki). Jeżeli do zajęć wykorzystywane są przybory sportowe (piłki, skakanki, obręcze, itp.) należy je dokładnie czyścić (myć wodą z detergentem) i/ lub dezynfekować po każdym użyciu.
6. Dziecko nie powinno zabierać ze sobą do placówki i z placówki zbędnych przedmiotów lub zabawek.
7. Należy w miarę możliwości zapewnić taką organizację pracy, która uniemożliwi kontakt poszczególnych grup dzieci (np. różne godziny zajęć, różne godziny zabawy na dworze).
8. Do placówki może uczęszczać jedynie dziecko zdrowe, bez objawów chorobowych infekcji dróg oddechowych.
9. W przypadku wystąpienia niepokojących objawów chorobowych pomiaru temperatury ciała można dokonać przy pomocy termometru bezdotykowego, za zgodą osoby/ rodzica/ opiekuna.
10. Zaleca się korzystanie przez dzieci z pobytu na świeżym powietrzu przy zachowaniu możliwej maksymalnej odległości od siebie. Sprzęt na placu zabaw lub boisku należącym do placówki wsparcia dziennego powinien być regularnie czyszczony lub dezynfekowany po użyciu przez każdą grupę dzieci.
11. Rekomenduje się uzgodnienie szybkiej ścieżki komunikacji (telefon, poczta elektroniczna) z rodzicami dzieci w razie złego samopoczucia dziecka.
12. Należy wyłączyć wszystkie dystrybutory i źródła wody pitnej, z których dzieci bezpośrednio piją wodę i zapewnić korzystanie z innych dystrybutorów przez dzieci pod nadzorem opiekuna. Zalecenia higieniczne w przypadku innych dystrybutorów wody zostały wskazane na stronie internetowej GIS.

13. Podjęcie działań w celu zapewnienia uczestnikom gorącego posiłku poprzez zakup cateringu w placówkach, gdzie posiłek jest zapewniany.
14. Od dostawców cateringu należy wymagać pojemników i sztućców jednorazowych.
15. Korzystanie z posiłków winno być bezpieczne, w miejscach do tego przeznaczonych, w tym rekomenduje się zmianowe wydawanie posiłków, czyszczenie blatów stołów, poręczy krzeseł i klamek po każdej grupie. Wielorazowe naczynia – jeśli są używane – należy myć w zmywarce z dodatkiem detergentu, w temperaturze nie niższej niż 60°C lub opłukiwać wrzątkiem o temperaturze nie niższej niż 90°C.

W zakresie prowadzenia zajęć z uczestnikami:

1. W miarę możliwości dystans między dziećmi a także między opiekunami a dziećmi powinien wynosić nie mniej niż 1,5 m.
2. Zaleca się, zwłaszcza w trakcie zajęć specjalistycznych, podział uczestników na małe, kilkusobowe grupy o stałym składzie z przydzielonymi stałymi pracownikami (wychowawcami, psychologami lub innymi pracownikami pracującymi z dziećmi).
3. Rekomenduje się rezygnację z zajęć kulinarnych.
4. Sala, w której przebywają dzieci powinna być przynajmniej raz na godzinę wietrzona.
5. W trakcie prowadzenia zajęć z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych, przyborów, zabawek zaleca się przypisanie oddzielnych zestawów dla każdego uczestnika na dane zajęcia lub na cały dzień oraz ich dezynfekcję po zakończeniu zajęć.
6. Podczas realizacji zajęć, w tym zajęć sportowych, w sytuacjach gdy nie można zachować dystansu, należy ograniczyć ćwiczenia i gry kontaktowe.
7. Zaleca się, w przypadku zajęć prowadzących w formie zajęć podwórkowych z wychowawcą, zapewnienie w miarę możliwości uczestnictwa w zajęciach grup o stałym składzie. W trakcie prowadzenia zajęć na terenie placów zabaw zaleca się dostosowanie się dzieci do wymogów sanitarnych na nich obowiązujących.

Ośrodki wsparcia Senior+

W zakresie organizacji pracy w ośrodku wsparcia:

1. Zalecenie zakazu wstępu na teren obiektów ośrodków wsparcia osobom, których obecność nie jest konieczna do zapewnienia ciągłości działalności.
2. Poinformowanie uczestników i ich rodzin/opiekunów oraz pracowników o nie przychodzeniu do placówki w sytuacji stwierdzenia u siebie niepokojących objawów infekcji dróg oddechowych, kontakcie z osobą chorą, zakażoną, izolowaną lub kwarantannowaną. Ew. za zgodą mogą złożyć oświadczenie (ustne, pisemne).
3. Pozostanie w domu uczestników i pracowników zatrudnionych w placówce, którzy w ciągu ostatnich 14 dni mieli kontakt z osobą, u której potwierdzono lub podejrzewa się zakażenie SARS-CoV-2, objętą kwarantanną, a także wszystkich osób wykazujących objawy infekcji dróg oddechowych.

4. Obserwowanie stanu zdrowia uczestników i personelu, w tym prowadzenie na bieżąco oceny objawów infekcji dróg oddechowych.
5. Pomiar temperatury ciała przy pomocy termometru bezdotykowego u uczestników, personelu i dostawców, po uprzednim uzyskaniu ich zgody, a także dezynfekcja rąk przy wejściu na teren placówki.
6. Uzgodnienie szybkiej ścieżki komunikacji z opiekunami uczestników.

W zakresie prowadzenia zajęć z uczestnikami:

1. Podział uczestników na małe, kilkusobowe grupy o stałym składzie z przydzielonymi stałymi opiekunami/terapeutami. W miarę możliwości dystans pomiędzy poszczególnymi osobami powinien wynosić nie mniej niż 1,5 m.
2. W miarę możliwości ograniczenie treningów grupowych na rzecz treningów indywidualnych oraz prowadzenie zajęć w małych kilkusobowych grupach o stałym składzie.
3. Należy w miarę możliwości ograniczyć aktywność uczestników poza terenem placówki tj. wycieczki, wyjazdy zorganizowane.
4. W ramach prowadzonych treningów rekomenduje się uwzględnienie tematyki dotyczącej obecnej sytuacji epidemicznej, w tym ze szczególnym podkreśleniem wagi utrzymywania właściwej higieny osobistej i otoczenia, oraz dystansu społecznego.
5. Rezygnacja z treningów kulinarnych i podjęcie działań w celu zapewnienia uczestnikom gorącego posiłku poprzez zakup cateringu.

Dzienne domy pomocy

W zakresie organizacji pracy w ośrodku wsparcia:

1. Zalecenie, w miarę możliwości, zakazu wstępu na teren obiektów ośrodków wsparcia osobom, których obecność nie jest konieczna do zapewnienia ciągłości działalności. Opiekunowie uczestników w miarę możliwości nie wchodzą na teren placówki.
2. Poinformowanie uczestników i ich rodzin/opiekunów oraz pracowników o nie przychodzeniu do placówki w sytuacji stwierdzenia u siebie niepokojących objawów choroby zakaźnej, kontakcie z osobą chorą, zakażoną, izolowaną lub kwarantannowaną. Ew. za zgodą mogą złożyć oświadczenie (ustne, pisemne).
3. Pozostanie w domu uczestników i pracowników zatrudnionych w placówce, którzy w ciągu ostatnich 14 dni mieli kontakt z osobą, u której potwierdzono lub podejrzewa się zakażenie SARS-CoV-2, objętą kwarantanną, a także wszystkich osób wykazujących objawy infekcji dróg oddechowych.
4. Obserwowanie stanu zdrowia uczestników i personelu, w tym prowadzenie na bieżąco oceny objawów zakażenia dróg oddechowych.
5. Pomiar temperatury ciała przy pomocy termometru bezdotykowego u uczestników, personelu i dostawców, po uprzednim uzyskaniu ich zgody, a także dezynfekcja rąk przed wejściem na teren placówki.

6. Uzgodnienie szybkiej ścieżki komunikacji z opiekunami uczestników.

W zakresie prowadzenia zajęć z uczestnikami:

1. Ograniczenie kontaktów pracowników niezaangażowanych w bezpośrednią pracę z uczestnikami zajęć organizowanymi przez placówkę.
2. Ustalenie liczby uczestników, którzy deklarują udział w zajęciach w kolejnym tygodniu w celu opracowania optymalnego sposobu organizacji pracy i zajęć z uczestnikami w placówce.
3. Podział uczestników na małe, kilkusobowe grupy o stałym składzie z przydzielonymi stałymi opiekunami/terapeutami, przy jednoczesnym ograniczeniu kontaktu między grupami.
4. W miarę możliwości ograniczenie zajęć grupowych na rzecz treningów indywidualnych oraz prowadzenie zajęć w małych kilkusobowych grupach o stałym składzie.
5. W ramach prowadzonych zajęć rekomenduje się uwzględnienie tematyki dotyczącej obecnej sytuacji epidemicznej, w tym ze szczególnym podkreśleniem wagi utrzymywania właściwej higieny osobistej i otoczenia, oraz dystansu społecznego.

Niezależnie od ogólnych rekomendacji dotyczących funkcjonowania dziennych domów pomocy wydawanych przez MRiPS, wojewodowie mogą podejmować decyzje dotyczące zawieszenia zajęć w stosunku do konkretnych jednostek, w szczególności biorąc pod uwagę lokalną sytuację epidemiczną, czy też brak możliwości zapewnienia bezpiecznych warunków uczestnictwa.

Ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W zakresie organizacji pracy w środowiskowym domu samopomocy/klubie samopomocy:

1. Zalecenie zakazu wstępu na teren obiektów osobom, których obecność nie jest konieczna do zapewnienia ciągłości działalności.
2. Poinformowanie uczestników i ich rodzin/opiekunów oraz pracowników o nie przychodzeniu do placówki w sytuacji stwierdzenia u siebie niepokojących objawów infekcji dróg oddechowych, kontakcie z osobą chorą, zakażoną, izolowaną lub kwarantannowaną. Ew. za zgodą mogą złożyć oświadczenie (ustne, pisemne).
3. Pozostanie w domu uczestników i pracowników zatrudnionych w placówce, którzy w ciągu ostatnich 14 dni mieli kontakt z osobą, u której potwierdzono lub podejrzewa się zakażenie SARS-CoV-2, objętą kwarantanną, a także wszystkich osób wykazujących objawy infekcji dróg oddechowych.
4. Obserwowanie stanu zdrowia uczestników i personelu, w tym prowadzenie na bieżąco oceny objawów zakażenia dróg oddechowych.
5. Pomiar temperatury ciała przy pomocy termometru bezdotykowego u uczestników, personelu i dostawców, po uprzednim uzyskaniu ich zgody lub ich opiekunów, a także dezynfekcja rąk przed wejściem na teren placówki.

6. Uzgodnienie szybkiej ścieżki komunikacji z opiekunami uczestników.

W zakresie prowadzenia zajęć z uczestnikami:

1. Ograniczenie kontaktów pracowników niebędących członkami zespołu wspierająco-aktywizującego, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy z uczestnikami domu.
2. Ustalenie liczby uczestników, którzy deklarują udział w zajęciach w kolejnym tygodniu w celu opracowania optymalnego sposobu organizacji pracy i zajęć z uczestnikami w domu.
3. Podział uczestników na małe, kilkusobowe grupy o stałym składzie z przydzielonymi stałymi terapeutami/opiekunami.
4. W miarę możliwości ograniczenie treningów grupowych na rzecz treningów indywidualnych oraz prowadzenie zajęć w małych kilkusobowych grupach o stałym składzie, przy jednoczesnym ograniczeniu kontaktów między grupami.
5. W ramach prowadzonych treningów rekomenduje się uwzględnienie tematyki dotyczącej obecnej sytuacji epidemicznej, w tym ze szczególnym podkreśleniem wagi utrzymywania właściwej higieny osobistej i otoczenia, oraz dystansu społecznego.
6. Rezygnacja z treningów kulinarnych i ewentualne podjęcie działań w celu zapewnienia uczestnikom gorącego posiłku poprzez zakup cateringu.
7. Zawieszenie organizacji zajęć klubowych, o których mowa w § 19 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

W przypadku utrzymującego się zawieszenia działalności środowiskowego domu samopomocy i braku możliwości fizycznego uczestnictwa w środowiskowym domu samopomocy, w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2, środowiskowy dom samopomocy może podejmować działania zmierzające do wspierania uczestników (za ich zgodą) z wykorzystaniem dostępnych środków komunikacji (telefon, mail, komunikatory internetowe) w szczególności poprzez:

- utrzymywanie kontaktu z uczestnikami, ich opiekunami i rodzinami;
- sprawdzanie aktualnej sytuacji życiowej/zdrowotnej/społecznej uczestnika i jego funkcjonowania w codziennym życiu;
- powiadomienie ośrodka pomocy społecznej w przypadku konieczności objęcia uczestnika pomocą z zakresu pomocy społecznej;
- przypominanie o konieczności przestrzegania zasad higieny oraz zaleceń Głównego Inspektora Sanitarnego wprowadzonych w związku z sytuacją epidemiczną;
- informowanie o aktualnie obowiązujących obostrzeniach wprowadzonych na danym terenie w związku z sytuacją epidemiczną oraz o konieczności ich przestrzegania;
- informowanie o ewentualnych możliwościach i miejscach uzyskania stosownego wsparcia (ośrodek pomocy społecznej, ośrodek interwencji kryzysowej, ośrodek zdrowia, centrum zdrowia psychicznego);

- w miarę możliwości udzielanie doraźnego wsparcia psychologicznego i pedagogicznego;
- udzielanie wsparcia w podtrzymaniu umiejętności wypracowanych w ramach treningów funkcjonowania w codziennym życiu;
- zachęcanie i pomoc w organizacji czasu wolnego, w tym do podejmowania aktywności fizycznej.

Niezależnie od ogólnych rekomendacji dotyczących funkcjonowania ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wydawanych przez MRiPS, wojewodowie mogą podejmować decyzje dotyczące zawieszenia zajęć w stosunku do konkretnych jednostek, w szczególności biorąc pod uwagę lokalną sytuację epidemiczną, czy też brak możliwości zapewnienia bezpiecznych warunków uczestnictwa.

Warsztaty terapii zajęciowej

Zaleca się, przy wykorzystaniu niniejszych rekomendacji, opracowanie w poszczególnych warsztatach indywidualnych procedur postępowania w celu zapobiegania zakażeniom SARS-CoV-2.

W zakresie organizacji pracy w warsztacie:

1. Pomiar temperatury ciała przy pomocy termometru bezdotykowego u uczestników i pracowników, po uprzednim uzyskaniu ich zgody, a także dezynfekcja rąk przed wejściem do warsztatu.
2. Poinformowanie uczestników i ich rodzin/opiekunów oraz pracowników o nie przychodzeniu do placówki w sytuacji stwierdzenia u siebie objawów infekcji dróg oddechowych, kontakcie z osobą chorą, zakażoną, izolowaną lub kwarantannowaną. Ew. za zgodą mogą złożyć oświadczenie (ustne, pisemne).
3. Pozostanie w domu uczestników i pracowników zatrudnionych w placówce, którzy w ciągu ostatnich 14 dni mieli kontakt z osobą, u której potwierdzono lub podejrzewa się zakażenie SARS-CoV-2, objętą kwarantanną, a także wszystkich osób wykazujących objawy infekcji dróg oddechowych.
4. Obserwowanie stanu zdrowia uczestników i pracowników.
5. Uzgodnienie szybkiej ścieżki komunikacji, tj. kontaktu (telefon, poczta elektroniczna) z opiekunami uczestników w razie nagłej potrzeby.
6. Zalecenie zakazu wstępu na teren placówki osobom, których obecność nie jest konieczna do zapewnienia ciągłości działalności.
7. Ograniczenie wyjść poza teren placówki w ramach prowadzonej działalności.

W zakresie prowadzenia zajęć z uczestnikami:

1. Ograniczenie kontaktów pracowników niesprawujących pieczy nad realizacją procesu rehabilitacji z uczestnikami.

2. Podział uczestników na małe, kilkusobowe grupy o stałym składzie z przydzielonymi stałymi pracownikami. Jednocześnie należy unikać sytuacji, w których uczestnicy różnych grup będą mieć ze sobą bezpośredni kontakt.
3. W ramach prowadzonych zajęć rekomenduje się uwzględnienie tematyki dotyczącej obecnej sytuacji epidemicznej, w tym ze szczególnym podkreśleniem wagi utrzymywania właściwej higieny osobistej i otoczenia, oraz dystansu społecznego.
4. Rezygnacja z zajęć w ramach pracowni gospodarstwa domowego.
5. Rezygnacja z udziału uczestników w praktykach zawodowych u pracodawców.

Niezależnie od ogólnych rekomendacji dotyczących funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej, wydawanych przez MRiPS, wojewodowie mogą podejmować decyzje dotyczące zawieszenia zajęć w stosunku do konkretnych jednostek, w szczególności biorąc pod uwagę lokalną sytuację epidemiczną, czy też brak możliwości zapewnienia bezpiecznych warunków uczestnictwa.

Podmioty zatrudnienia socjalnego (PZS)

W zakresie pracowników i uczestników zajęć.

1. Poinformowanie pracowników i uczestników o nie przychodzeniu do placówki w sytuacji stwierdzenia u siebie niepokojących objawów choroby zakaźnej, kontakcie z osobą chorą, zakażoną, izolowaną lub kwarantannowaną. Ew. za zgodą mogą złożyć oświadczenie (ustne, pisemne).
2. Pracownicy oraz uczestnicy PZS powinni kontrolować swój stan zdrowia, w szczególności w zakresie objawów infekcji dróg oddechowych. Wszelkie objawy infekcji, które pojawiły się dopiero po przybyciu do placówki, powinny być zgłaszane kierownikowi lub pracownikom PZS.
3. W przypadku wystąpienia u uczestnika niepokojących objawów sugerujących zakażenie SARS-CoV-2 należy niezwłocznie podjąć kroki mające na celu odizolowania tej osoby od innych osób przebywających w placówce. Następnie skontaktować się telefonicznie z lekarzem celem uzyskania teleporady medycznej.
4. W przypadku wystąpienia u pracownika wykonującego swoje zadania na stanowisku pracy niepokojących objawów sugerujących zakażenie SARS-CoV-2, należy niezwłocznie odsunąć go od pracy i odesłać transportem indywidualnym (samodzielnie lub z domownikiem) do domu lub w przypadku gdy jest to niemożliwe, pracownik powinien oczekiwać na transport w wyznaczonym pomieszczeniu, w którym jest możliwe czasowe odizolowanie go od innych osób zgodnie z pkt 19 części ogólnej niniejszych rekomendacji.
5. Za zgodą pracowników i uczestników zajęć kierownik PZS lub wyznaczona przez niego osoba może przeprowadzać pomiar temperatury ciała pracowników lub uczestników

przy pomocy termometru bezdotykowego przed przystąpieniem do pracy bądź rozpoczęciem udziału w zajęciach.

6. Należy zapewnić pracownikom i uczestnikom stały dostęp możliwości mycia (dostęp do bieżącej wody, mydła, ręczników papierowych) i dezynfekcji rąk (dostęp do dozownika z płynem dezynfekującym). Jeżeli to możliwe dozowniki powinny być rozmieszczone w kilku miejscach, zwłaszcza przy przestrzeniach wspólnych.
7. Kierownik PZS lub wyznaczony przez niego pracownik powinien poinformować uczestników i pracowników, przed przystąpieniem do zajęć i pracy, o sposobie postępowania w przypadku podejrzenia zachorowania na COVID-19, a także zmianach w zakresie organizacji zajęć oraz zasadach i środkach bezpieczeństwa wdrożonych w celu przeciwdziałania epidemii.
8. Osoby, których obecność nie jest niezbędna do realizacji zadań PZS nie powinny mieć wstępu na teren placówki.

Zalecenia dotyczące organizacji zajęć.

1. Kierownik PZS, wspólnie z kadrami, powinien przeanalizować zakres i formę usług reintegracyjnych, w szczególności pod kątem zapewnienia uczestnikom i pracownikom bezpieczeństwa, oraz opracować zalecenia dotyczące przeciwdziałania zakażeniom SARS-CoV-2 dopasowane do poszczególnych warsztatów, szkoleń spotkań terapeutycznych itp. Pracownicy i uczestnicy powinni zapoznać się z tymi zaleceniami przed rozpoczęciem zajęć oraz stosować się do nich. Zmiany w organizacji zajęć PZS powinny być dopasowane do prowadzonych warsztatów, szkoleń lub innych form reintegracji i powinny uwzględniać przede wszystkim, postanowienia ujęte w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii dotyczące środków, które wdrożyć muszą pracodawcy. Środki bezpieczeństwa wdrożone w PZS powinny także uwzględniać ewentualne ograniczenia wprowadzone na obszarze funkcjonowania centrum (np. w powiecie). Środki te powinny być wdrożone zarówno w odniesieniu do pracowników (bez względu na podstawę zatrudnienia) jak i do uczestników. W szczególności dotyczy to obowiązku:
 - Zachowania dystansu społecznego co najmniej 1,5 metra między stanowiskami zajmowanymi przez uczestników w trakcie zajęć,
 - zapewnienia rękawiczek jednorazowych oraz płynu do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu (min. 60%),
 - w przypadku braku możliwości zachowania dystansu społecznego przestrzegania obowiązku zakrywania nosa i ust (np.: maseczką, elementem odzieży, przyłbicą ochronną).
2. Jeżeli w ramach zajęć prowadzonych w PZS świadczone są usługi, które podlegają ograniczeniom lub sformułowano w stosunku do nich szczegółowe wytyczne, należy odpowiednio stosować się do tych ograniczeń. W szczególności uwzględnić należy zalecenia wynikające z przywołanego powyżej rozporządzenia, a także wytyczne

publikowane na stronie Głównego Inspektora Sanitarnego¹, a także wytyczne dla poszczególnych branż publikowane przez Ministerstwo Rozwoju².

3. Kierownik PZS powinien także na podstawie dostępnych informacji przeanalizować i dobrać odpowiednie formy uczestnictwa w zajęciach dla uczestników znajdujących się w grupach ryzyka (np. osób starszych lub cierpiących na choroby zwiększające ryzyko ciężkiego przebiegu COVID-19).
4. W sytuacjach szczególnych zajęcia mogą być organizowane w formule zdalnej. Z tej formy prowadzenia zajęć w pierwszej kolejności powinny korzystać osoby z grup ryzyka. Kierownik PZS powinien ocenić na ile zajęcia realizowane w takiej formule będą efektywne i przyczynią się do osiągnięcia celów reintegracyjnych. W formule zdalnej nie mogą być organizowane zajęcia, które wymagają osobistego pobytu w PZS lub innym miejscu realizacji. Udział w zorganizowanych przez PZS zajęciach w formie zdalnej należy traktować analogicznie do innych form uczestnictwa w procesie reintegracji. Oznacza to m.in. obowiązek odpowiedniego udokumentowania obecności uczestników w sposób umożliwiający weryfikację niezbędną np. do wypłaty świadczenia integracyjnego.
5. W miarę potrzeb indywidualne programy zatrudnienia socjalnego uczestników centrum integracji społecznej (CIS) oraz miesięczne plany zajęć w CIS powinny umożliwiać w szczególności:
 - prowadzenie efektywnego procesu reintegracji z zachowaniem wymogów bezpieczeństwa epidemiologicznego,
 - w przypadku zajęć grupowych – tworzenie małych grup o stałym składzie (liczebność grup w zależności od warunków lokalowych powinna umożliwiać zachowanie odstępu między uczestnikami wynoszącego co najmniej 1,5 metra).
6. Zajęcia grupowe powinny odbywać się w małych grupach oraz w miarę możliwości w formule zmianowej. Decyzja w tym zakresie powinna uwzględniać między innymi kwestie zaplecza lokalowego wykorzystywanego do realizacji zajęć. Jednocześnie należy unikać sytuacji, w których uczestnicy różnych grup będą mieć ze sobą bezpośredni kontakt.
7. Zajęcia w PZS powinny być organizowane tak, aby unikać koncentracji w jednym miejscu i czasie wielu uczestników i pracowników. Należy ograniczyć przebywanie uczestników w pomieszczeniach do wspólnego użytku np. jadalniach, tak aby możliwe było zachowanie dystansu społecznego między uczestnikami wynoszącego co najmniej 1,5 metra. Przysługujące uczestnikom posiłki powinny być serwowane, na wynos, dostarczane do miejsca zamieszkania, w formie suchego prowiantu do przygotowania posiłku w miejscu zamieszkania lub w siedzibie centrum z zachowaniem zasad bezpieczeństwa ujętych w wytycznych dla lokali gastronomicznych.

¹ <https://gis.gov.pl/>

² <https://www.gov.pl/web/rozwoj/wytyczne-dla-branz>

8. PZS mogą zwracać się do Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej zgłaszając zapotrzebowanie na towary i usługi niezbędne do przeciwdziałania COVID-19. Wykaz akredytowanych Ośrodków znajduje się na stronie:

<https://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/Wykaz,akredytowanych,Osrodkow,Ekonomii,Spoolecznej,3920.html>

Rekomendacje dotyczące kwestii proceduralnych.

1. Niezależnie od ogólnych rekomendacji dotyczących funkcjonowania podmiotów zatrudnienia socjalnego, wydawanych przez MRiPS, wojewodowie mogą podejmować decyzje dotyczące zawieszenia zajęć w stosunku do konkretnych jednostek, w szczególności biorąc pod uwagę lokalną sytuację epidemiczną, czy też brak możliwości zapewnienia bezpiecznych warunków uczestnictwa.
2. Zgodnie z art. 15c ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 za czas zawieszenia zajęć uczestnikowi centrum integracji społecznej przysługuje świadczenie integracyjne w pełnej wysokości.

Przydatne instrukcje:

- mycia rąk

<https://gis.gov.pl/zdrowie/zasady-prawidlowego-mycia-rak/>

- dezynfekcji rąk

<https://gis.gov.pl/aktualnosci/jak-skutecznie-dezynfekowac-rece/>

- prawidłowego zdejmowania maseczki

<https://gis.gov.pl/aktualnosci/jak-prawidlowo-nalozyc-i-zdjac-maseczke/>

- prawidłowego zdejmowania rękawiczek

<https://gis.gov.pl/aktualnosci/koronawirus-jak-prawidlowo-nalozyc-i-zdjac-rekawice/>

